

mного jasnijoj situaciji nego u njegovoj dotadašnjoj povijesti, ali ipak i zaslugom svih prijašnjih loših iskustava kojima je Magovac možda najbolja paradigma.

Referati sa simpozija bit će objavljeni u posebnom zborniku a ostavština će biti i predmetom posebne arhivističke i historijske pažnje.

Tihana Mršić

ZNANSTVENI SKUP O "GROBNIČKOJ BICI", Zagreb-Grobnik, lipanj 1992.

"Grobnička bitka" znameniti je pojam o sudaru domaćega življa sa stranim uljezima – Tatarima god. 1242, nasilnicima na čija su nedjela ostala veoma živa sjećanja u narodnoj predaji te povijesnoj literaturi. Bez obzira na to što dosada nema poznatoga vrela koje bi definitivno opovrgnulo ili potvrdilo održavanje ili neodržavanje ovoga oružanoga sukoba, tradicija je toliko snažna da se o toj "bitki" govori stoljećima – od prvoga poznatoga zapisa u djelu Ibra Ivana Tomašića iz 1562. godine, pa preko niza kasnijih spomena, sve do naših dana, s osobito poznatom tvrdnjom u sadržaju stihova Petra Preradovića: "Istina se zna. – Vječna slava kao zlato – na Grobniku sja". Otpor stranome zavojevaču iz daleke Azije u 13. st. nije bio prvi ni posljednji od strane Grobničana i ostalog pučanstva Grobničine – uglavnom krševitoga područja, u neposrednome zaleđu Rijeke, na ishodištu cestovne magistrale iz toga grada prema Zagrebu.

Sedamsto i pedeseta godišnjica "Grobničke bitke" bila je povod – upravo u vrijeme suzbijanja snažne srpske agresije s istoka na Republiku Hrvatsku te na Republiku Bosnu i Hercegovinu – da se podsjetimo na tatarski prodor u Hrvatsku, sve do Jadrana, na čuveni bijeg samoga hrvatsko-ugarskog vladara Bele IV. na primorje svoje države, ali i na pretvaranje Grudeca u kraljevski slobodni grad i, od 1242. god. razrastanje toga grada i okolnih naselja u buduću hrvatsku metropolu Zagreb. U sanaciju Kaštela u matičnome Grobniku krenulo se već ranije, a sama proslava od 14. do 21. lipnja 1992. godine imala je niz manifestacija – od premijere "Kantate Grobniku", "Misse solemnis" i drugih napjeva Ivana Zajca te izvođenja njegova čuvenoga "Zrinskoga" u prekrasnom ambijentu frankopanskog Kaštela, preko otvaranja etnološke zbirke u Grobniku i obnove rada staroga mlina u Martinovima, preko otvaranja izložbi u frankopanskoj Gradini na susjednome Trsatu, školskih programa, prvenstva Hrvatske u motociklizmu na Grobničkom polju, do središnje svečanosti na tome Polju i "Općega hrvatskog tabora" na kojemu je govorio i prvi predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman.

U okviru toga niza svečanosti jedno od središnjih mjesta imao je znanstveni skup pod pokroviteljstvom predsjednika Republike, dok su drugi pokrovitelji/suorganizatori bili Skupština općine Rijeka, HAZU, Matica hrvatska, Čakavski sabor i Sveučilište u Rijeci. Skup je započeo 17. lipnja u palači HAZU u Zagrebu, pod predsjedanjem predsjednika HAZU Ivana Supeka i uz njegovu uvodnu riječ, uz izvođenje Demetrove poeme iz 19. st. o "Grobničkoj bitki" u interpretaciji Neve Rošić te nastup Renesansnog ansambla "Vatroslav Lisinski". Izlaganja su imali Lujo Margetić, "Izvjestaj fra Ivana Tomašića o boju na Grobničkom polju", i Petar Strčić, "Hrvatska u XIII. st.". Skup je nastavljen sljedećega dana u frankopanskom Kaštelu u Grobniku, uz pozdravne riječi predsjednika Odbora za obilježavanje 750. obljetnice boja s Tatarima na Grobničkom polju Antuna Juretića, akademika L. Margetića u ime HAZU, Vinka Tadejevića u ime Ogranka Matice hrvatske Rijeka te P. Strčića u ime Društva za hrvatsku povjesnicu (Savez povijesnih društava Republike Hrvatske) i Čakavskog sabora. Pod predsjedanjem L. Margetića iznesena su

sljedeća priopćenja: P. Strčić, "Hrvatska u doba 'Grobničke bitke'", L. Margelić, "Fra Ivan Tomašić – prvi sačuvani spomen (1562. god.) na bitku na Grobničkom polju (1242. god.)", Miroslav Bertoša, "Grobnička bitka kao paradigma 'povijesti mentaliteta'", Irvin Lukežić, "Spomenik na Grobničkome polju", Darinko Munić, "Ranija povijest Grobinštine i okolnih komuna", Mile Bogović, "Počeci grobničke župe", Irvin Lukežić, "Braščina svete Marije Tupačke u Grobniku", Željko Bartulović, "Pravni problemi grobničkih urbara", Nevio Šetić, "Rijeka i riječko područje u doba francuske uprave", Antun Giron, "Grobinština između dvaju svjetskih ratova (1918 – 1929)", Krešimir Galin, "Narodna glazbala Grobinštine – pokazatelji kulturno-povijesnih slojeva", Iva Lukežić, "Grobnička čakavština u vremenu i prostoru (teze)", Nikola Crnković, "Starohrvatska poganska svetišta u Rijeci i njejoj okolici". U posebnoj ediciji objavljeni su sažeci referata, pa i M. Bertoše i K. Galina koji nisu nastupili na samome skupu.

Znanstveni skup u Zagrebu i Rijeci nije dao odgovor na pitanje da li je održana ili nije održana bitka na Grobničkom polju 1242. godine, odnosno da li je ili nije održana uopće. Međutim, u povodu te legendarne bitke koja i dalje ostaje mitski pojam – izloženi materijali redom su iznijeli ne samo plastičnu sliku hrvatskoga 13. stoljeća već i niz rezultata proučavanja interdisciplinarnoga sadržaja. Već i iz samih navedenih naslova vidljivo je da su zahvaćene komponente u rasponu od povijesti i pravne povijesti, preko likovnih i muzičkih umjetnosti, do filoloških i crkvenih pitanja. To je utoliko značajnije što je ovaj kraj općine Rijeke do danas bio relativno slabije znanstveno valoriziran u odnosu na ostala riječka područja, pa će ovaj znanstveni skup biti općenito poticajan za istraživače. Očekuje se znatno više budućih rezultata istraživanja osobito stoga što će uskoro (u srpnju) biti osnovana Katedra Čakavskog sabora Grobnik, koja će na sebe preuzeti izdavanje "Grobničkog zbornika" (dosada je objavljen samo jedan svezak god. 1988). Na stranicama njegovih svezaka, pored ostaloga, bit će objelodanjeni i prošireni i dopunjeni materijali s ovog simpozija.

Petar Strčić

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Društvo za hrvatsku povjesnicu

REDAKCIJSKI ODBOR

Mirjana GROSS, Zagreb

Ivan KAMPUŠ, Zagreb

Tomislav RAUKAR, Zagreb

Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Ivan KAMPUŠ

LEKTOR I KOREKTOR

Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:

Savez povijesnih društava Hrvatske

Historijski zbornik

Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3

Narudžbe šaljite na adresu:

Filozofski fakultet, Odsjek za povijest, za Historijski zbornik

Zagreb, Ul. Đure Salaja 3

Cijena ovog broja iznosi 20 000 HRD

Izdavanje časopisa sufinancira

Ministarstvo za znanost Republike Hrvatske

Industrogradnja, Zagreb, Savska c. 66 – potpomogla tiskanje rasprave
o Božidaru Magovcu

Slog i prijelom na kompjutoru: DENONA, Pergošićeva 8 – Zagreb

Tisak: KRATIS, Vrapčanska 15 – Zagreb, svibanj 1993.